

Oponentský posudek bakalářské práce

Studující: Michal Tykva

Název práce: **Midgard: Etnografie metalového baru**

Studijní program: Studium humanitní vzdělanosti, Fakulta humanitních studií UK

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Oponentka: PhDr. Marta Kolářová, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá tématem metalové subkultury ve spojení s určitým místem konkrétně ve formě metalového baru v Praze. Práce je empirická, založená na kvalitativním výzkumu a zejména etnografii. V teoretické části autor využívá koncepty antropologie místa a interdisciplinárních subkulturních studií.

Práce je dobře strukturovaná, rozdělená na teoretickou a empirickou část, které jsou dále členěny podle přístupů a témat. Student v úvodu deklaruje své cíle a výzkumné otázky, na které skutečně v závěru odpovídá, což hodnotím kladně. Hlavní výzkumnou otázku formuluje takto: Jak dochází k sociální konstrukci metalového baru Midgard?

V teoretické části čerpá z několika prací, které tematizují antropologii místa: teorie sociálního prostoru H. Lefebvra, koncept místa M. Augého či třetího místa od R. Oldenburga. Ty kombinuje s přístupem subkulturních studií s koncepty subkulturního kapitálu nebo autenticity. Asi bych čekala více odkazů na literaturu přímo k metalové subkultuře, kromě zmiňovaného Kahn-Harrise například práce od českého autora Miroslava Vrzala. Autorka Deena Weinstein je uvedena pouze jednou v empirické části (s. 48), ale mohla být citována již v teoretických kapitolách.

Co se týče představení subkulturních studií, bylo by dobré více vysvětlit, proč je koncept subkulturního kapitálu významný ve vztahu k antropologii místa a nejsou to pojmy jako například scéna či kmen, které odkazují buď k lokálnímu ukotvení subkultury nebo k fluiditě a mnohočetnosti subkulturních identit v dočasných spojeních (což by se na tento konkrétní metalový bar hodilo). I pokud koncept kmen (který také odkazuje ke sdružování na konkrétních místech, ačkoli jsou to méně stabilní setkání) autor nezvolil, bylo by dobré vysvětlit, proč se mu nehodí.

V návaznosti na svého školitele student představuje relační perspektivu pro zkoumání subkultur a také jako „stěžejní pro svůj přístup“ uvádí práci symbolických interakcionistů Finea a Kleinman z roku 1979. Tato práce mi připadá již poněkud zastaralá, bylo by potřeba k ní dodat aktuálnější diskusi, ale také se domnívám, že interakce samotné nejsou tím klíčovým prvkem, který by odlišoval subkulturní aktéry od aktérů jiných, neboť interakce je důležitá i pro konstrukci jiných sociálních jevů.

Za cenné považuji, že autor přemýšlí nad styčnými body dvou výše uvedených teoretických přístupů (kap. 2.3). Některé teoretické koncepty jsou však zavedené nově až v empirické části, jako například *soundscapes* na s. 37, myslím, že by bylo lepší udržet teorii v jednom bloku a v empirii se ke konceptům pak jen vztahovat.

Metodologická pasáž práce obsahuje všechny potřebné náležitosti, tedy výzkumné otázky, popis postupu výzkumu, technik sběru dat (kterými jsou zúčastněné pozorování včetně nestrukturovaných rozhovorů a polostrukturované rozhovory), výběr vzorku, analytický postup (kódování, nikoli už konkrétní analytickou metodu, ale to bych na bakalářské úrovni odpustila) i informace o etice výzkumu. Autor také dobře reflektuje svou pozici, motivace a situovanost ve výzkumu a rozlišuje z jakého hlediska je insiderem nebo outsiderem v daném prostoru. Postupoval podle učebnice *Metody výzkumu ve společenských vědách* publikované na FHS UK a metodologii zvládl dobře. Chybí mi zde jen scénář rozhovoru pro polostrukturované rozhovory a zdůvodnění otázek ve scénáři ve vztahu k výzkumným otázkám. Uvítala bych také (anonymizovaný) seznam informátorů, s kterými vedl polostrukturované rozhovory.

Empirická část obsahuje 9 podkapitol s popisem jednotlivých aspektů místa a jeho návštěvníků jako vizuální styl, projevy v metalové subkultuře, interakce mezi návštěvníky a podobně. Je to skvěle popsané prostředí, které na základě četby bakalářské práce navozuje dojem, že jde o velmi příjemné, kultivované a přátelské místo, v kterém by člověk rád trávil volný čas.

Připadá mi zajímavé zjištění, že metalovou subkulturu v tomto prostoru vlastně neurčuje styl oblečení, hudební vkus, ani jiné aspekty subkulturního kapitálu jako znalost metalové hudby. Subkulturní prvky tedy z *hlediska návštěvníků* nekonstruuji tento metalový bar, nicméně prvky metalové subkultury (spojené s fantasy) jako hudba, vizuální stránka, umění a nabídka nápojů (medovina) jsou pro toto místo klíčové. Tuto podobu ale velkou měrou konstruuji majitelé baru, kteří tyto prvky vybrali a vytvořili. Návštěvníci přispívají ke konstrukci místa zejména spotřebou, ať už v materiální či nemateriální podobě (konzumace nápojů či hudby, nákup obrazů), nikoli přímo vlastní tvorbou (až na výjimky jako občasná hraní na nástroje nebo přinesení knížky).

To, že interakce návštěvníků je skutečně důležitá pro konstrukci daného místa se dozvídáme mimoděk v poznámce pod čarou, že „Bar Midgard vznikl na troskách baru Mjolfir, kde se vyskytovalo pár elitářských neonacistů, kteří byli schopni vyhodit nežádoucí návštěvníky už od dveří.“ (s. 46). Otázkou je, kde jsou tedy hranice metalové subkultury? Jak se vztahuje k neonacismu? Proč tito lidé vytvářeli hranice a naopak Midgard je otevřený? Tématu je pak věnována předposlední podkapitola, kde autor srovnává Midgard s podobnými zařízeními. Tady se v kontrastu s jinými místy ukazuje, že konstrukci klubu utváří hosté (neonacisté, „drsný rockerský a motorkářský ksichty“ či zahraniční turisté), jejich chování (hospodské násilí), ale i poloha místa v urbánním prostoru.

Autor mohl případně ještě uvažovat o metalovém klubu Midgard i v kontrastu s jinými metalovými prostory na základě Augého rozlišení míst a ne-míst, neboť metalová kultura ve své mainstreamové podobě mamutích koncertů využívá právě ne-místa jako sportovní stadiony či haly.

Formální stránka práce je na relativně dobré úrovni, bez výrazných gramatických chyb. Opakuje se zde nicméně rušivá chyba v interpunkci, téměř na každé straně (někdy i víckrát) najdeme ve větě středník (;), za kterým navazuje další věta s velkým písmenem na začátku. V seznamu literatury na s. 64 chybí odkaz na Samuels a kol., kteří jsou citováni v textu.

Abstrakt práce by mohl být obsažnější a kromě popisu tématu, teoretického přístupu a metodologie mohl obsahovat i hlavní zjištění práce.

Chci vyzdvihnout jazykovou úroveň, autorův jazyk je velmi bohatý, jeho zhuštěný popis je velmi čtivý a text přímo vtáhne čtenáře do děje uvnitř klubu. Práci vhodně doplňuje obrazová příloha přímo v textu, která napomáhá nastínění atmosféry daného místa.

Autor ve své bakalářské práci zvládl nejen etnografický popis, ale i interpretaci zkoumaných jevů pomocí vybraných teoretických perspektiv.

Bakalářskou práci proto **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení **mezi výborně a velmi dobře**.

V Praze dne 16. 8. 2024

Marta Kolářová